

TÜRKİYE'DE İŞGÜCÜNÜN BÖLGESEL ANALİZİ

Regional Analyze of Labor Force in Turkey

Yrd.Doç.Dr. Rıdvan ERDOĞAN¹

Araş.Gör. Ramazan OKUDUM²

Özet

Ekonomik coğrafyanın en önemli aktörlerinden biri işgücüdür. Ülkelerin veya bölgelerin kalkınmasında çok önemli rol oynarlar. Ancak çok kırılğan bir yapıya sahiptir. İşgücü, kendine imkan bulduğu alanda bulunur ve gelişir. Bu açıdan bakıldığında Türkiye'de kalkınmış bölgelerde işgücü talebi olmaktadır. Türkiye'de işgücü, talepleri yerel kaynaklardan karşılanmadığı durumlarda, farklı bölgelerden göç alarak bu eksikliği karşılamıştır. Bu durum işgücünün bölgeler arası farklı dağılışı göstermesine neden olmaktadır. Türkiye'de kalifiye işgücü daha çok batı kesimlerde özellikle Marmara ve Ege gibi sanayileşmiş, tarım olanakları optimum imkanlar sunan ve hizmetler sektörü gelişmişlik arz eden kesimlerde yoğun bir dağılışı göstermektedir. Buna karşın çevre şartları gelişmeye elverişli olmayan Türkiye'nin doğu ve kuzey doğu kesimleri, daha az yoğunluk göstermektedir. Türkiye, işgücü ve işgücünün işe katılım oranları açısından OECD ülkeleriyle karşılaştırıldığında iyi bir durumda olmadığı görülmektedir. Sözü edilen ülkeler arasında sondan ikinci sırada oluşu bu konuda yapılacak çok işler olduğunu göstermektedir. Türkiye, gerek dünyada gerekse bölgede kalkınmışlık hedeflerini gerçekleştirmek istiyorsa, bölgesel kalkınmaya dolayısıyla işgücü arz ve taleplerine önem vermelidir.

Anahtar Kelimeler: İşgücü, Ekonomi, İşe katılım.

¹ Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, rerdogan27@hotmail.com

² Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, ramazanokudum@hotmail.com

ABSTRACT

Labor force is one of the most important actors for Economic Geography. It also plays a very important role for development of countries or regions. However, it has a brittle structure. Labor force occurs and develops in the suitable area. In this sense, labor force demand occurs in the developed regions in Turkey. If labor force demand in Turkey isn't covered locally, this demand is covered by the migration from different regions. This situation causes to unbalanced distribution of labor force. Labor force in Turkey is concentrated on the western regions, especially Marmara and Aegean Region which have the developed service industry and optimum agrarian opportunities, and are industrialized. Contrarily, east and northeast of Turkey where natural conditions are not suitable for the development of the region have less labor force concentration. It can be understood from OECD report (2012) that Turkey is not at a good situation in terms of the number of the labor force and participation rate of labor force. Because Turkey is one of the countries having the lowest values, it is clear that there are so many problems to solve. In order to work out the targets for development both regionally and globally, Turkey has to give the importance to regional development and also supply and demand of labor force.

Key Words: *Labor Force, Economic, Work Participation.*

1. GİRİŞ

Ülkelerin ekonomik yapılarında işgücünün önemli bir yeri vardır. İşgücü üretken nüfus olduğundan kantitesi ve kalitesi ayrıca üzerinde durulması gereken konudur. Gelişmekte olan ülkemizde işgücü arzı ve bu arzın istihdam edilmesi yıllardır önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada ülkemizin işgücü arzı ve işgücünün işe katılım oranı üzerinde durulacaktır. Türkiye'nin coğrafi konumu doğal ve beşeri varlıkları ile işgücü karşılaştırılacaktır. Daha sonra Türkiye, OECD ülkeleri, AB ülkeleri ve bunlar dışında kalan gelişmiş ülkeler ile karşılaştırma yapılacaktır. Bir sonraki bölümde Türkiye'nin bölgelerinde mekân ile işgücü etkileşimleri değerlendirilecektir. Son bölümde ise Türkiye'nin işgücü piyasası hakkında kişisel değerlendirmeler yapılacaktır.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) istatistikleri kullanılmıştır. Türkiye ve bölgelerinin nüfusları, işgücü istatistikleri derlenerek ve üzerinde çalışılarak bir takım bulgulara ulaşılmıştır. Bu bulgular, coğrafi ortam şartlarıyla değerlendirilmiştir. Ayrıca bu bulgular Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) yöntemiyle haritalanmıştır.

3. TÜRKİYE'DE İŞGÜCÜ

İşgücü, istihdam edilen nüfus ile işsiz nüfusun toplamından oluşmaktadır(Tansel, 2012:62). Türkiye nüfusu içinde çalışan nüfus, Türkiye İstatistik Kurumu Hane Halkı İşgücü Anketleri'nden tespit edilmektedir. 2012 yılı istatistiklerine göre Türkiye'nin toplam işgücü 27.339.000 kişidir. Bu rakam Türkiye nüfusunun % 36,15'ini oluşturmaktadır. Yani yaklaşık her 3 kişiden biri işgücünü oluştururken diğer iki kişi ise işgücüne dahil olmayan pasif nüfusu meydana getirmektedir. Çalışan nüfusun toplam nüfusa oranı 2000 yılında % 34 iken 2012 yılında % 36,15 olarak gerçekleşmiştir(Tablo 1). 12 yılda çalışan nüfusun genel nüfus içindeki payının artmasında devletin işsizlikle mücadelesinin payı büyüktür.

Tablo 1: Türkiye'nin 2000-2012 Sayım Yıllarındaki Nüfusu, İşgücü Nüfusu ve İşgücünün Genel Nüfusa Oranı

Sayım Yılları	Genel Nüfus	İşgücü Nüfusu	İşgücünün Genel Nüfusa Oranı (%)
2000	67803927	23078000	34,04
2007	70586256	23114000	32,75
2008	71517100	23805000	33,29
2009	72561312	24748000	34,11
2010	73722988	25641000	34,78
2011	74724269	26725000	35,76
2012	75627384	27339000	36,15

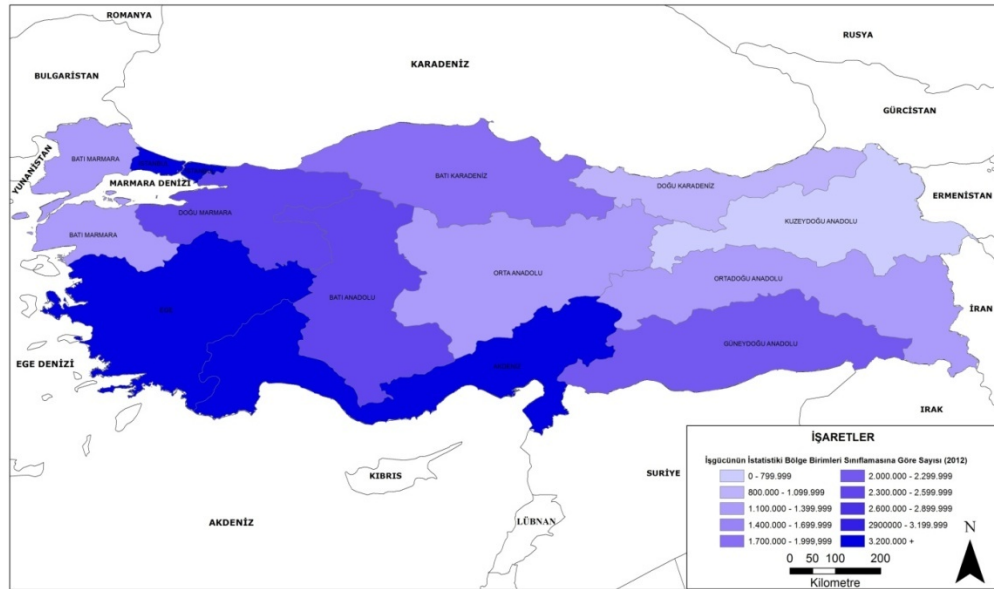
Kaynak: TÜİK Verilerinden derlenmiştir.

İşgücünün 2012 yılı itibariyle bölgelere göre dağılımı aşağıdaki haritada ifade edilmiştir(Harita 1). Haritaya bakıldığında açıkça anlaşılmaktadır ki, göç alan ve veren bölgeler arasında işgücü açısından yakın bir ilişki vardır. Yani, göç alan bölgelerde nüfus miktarlarının da yüksek olmasından dolayı işgücü sayısı fazla iken, göç veren bölgelerde ise

Türkiye’de İşgücünün Bölgesel Analizi

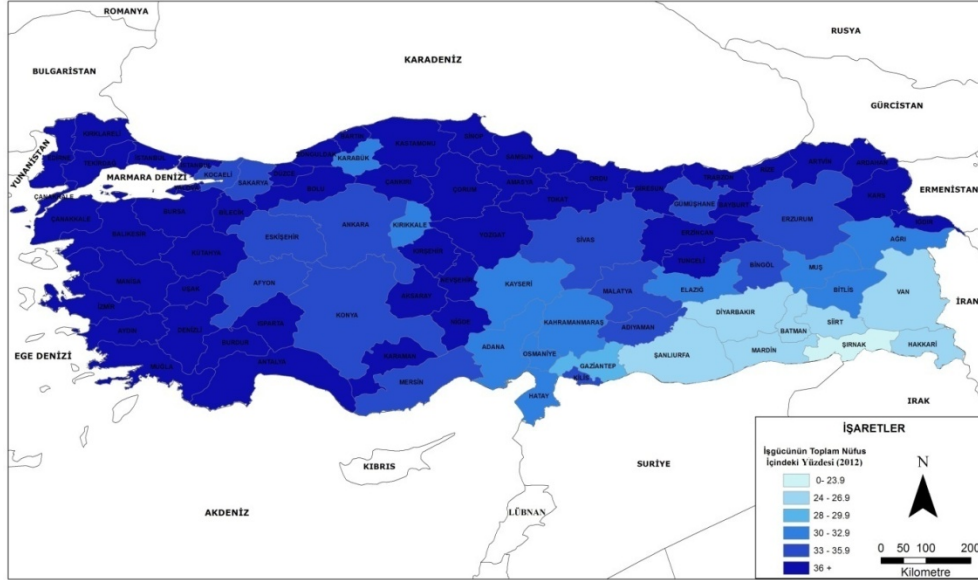
işgücü miktarı daha düşüktür. Bu bağlamda, işgücünün en fazla olduğu bölge 4.9 milyonla İstanbul’dur. Bunun sebebi, yukarıda da belirtildiği gibi İstanbul’un diğer bölgelerden çok fazla miktarda göç alması ve bu yüzden burada işgücü miktarının fazla olmasıdır. Yine benzer sebeplerden dolayı Akdeniz (3.3 milyon) ve Ege Bölgeleri (3.7 milyon) işgücünün fazla olduğu bölgelerdir.

İşgücü sayısının bölgeler bazında dağılımı konusunda bir diğer önemli husus ise, Türkiye’de göç veren merkezlere paralel olarak işgücü miktarı Kuzeydoğu Anadolu’da seyrelmesidir. En düşük işgücü miktarına sahip olan bölge yaklaşık 760 binle Kuzeydoğu Anadolu Bölgesidir.

Harita 1: Türkiye’de 2012 Yılına Göre İşgücünün Bölgelere Dağılımı

İşgücü konusunda belirtilmesi gereken bir diğer önemli nokta, işgücünün toplam il nüfusu içerisindeki oranıdır. İşgücünün toplam il nüfusu içerisindeki oranının gösterildiği haritaya bakıldığında illerin büyük bir çoğunluğunda işgücünün nüfus içerisindeki oranının %36’nın üzerinde olduğu görülmektedir (Harita 2). Özellikle Türkiye’nin batısında ve kuzeyinde bu oranların yoğunlaştığı dikkati çekmektedir. En yüksek orana sahip iller ise %47’lik oranla Edirne, Artvin ve Ardahan’dadır. Bu illerde işgücünün nüfus içerisindeki oranının yüksek olmasında doğurganlığın düşük, çocuk nüfusun az olması etkili olmuştur. En düşük yüzdeler ise başta Şırnak (%23), Batman (%24) ve Diyarbakır (%25) olmak üzere güneydoğu illeridir. Bu illerde işgücünün nüfus içerisindeki oranının düşük olmasında doğurganlığın yüksek olmasına bağlı olarak çocuk nüfusun fazla olması gibi sebepler etkilidir.

Harita 2: Türkiye’de İşgücünün İllerin Nüfusların İçindeki Paylarını Gösterir Harita (2012)

Türkiye’de çalışma çağındaki nüfusun işgücüne katılım oranının düşüktür. Bunda kadın istihdamının düşük olmasının payı büyüktür. Bunun yanı sıra kayıt dışı istihdamın da yüksek olması toplam nüfus içindeki çalışan nüfusun düşük çıkmasına sebep olmaktadır.

Türkiye’de iş gücünün işe katılım oranında iller ve bölgeler arasında da farkların olduğu görülmektedir. İstanbul’un nüfusunun yüksek olması, işgücü nüfusunun da yüksek olmasına sebep olmaktadır. Oysaki İstanbul işgücü nüfusu birçok bölge toplam nüfuslarından fazladır(Tablo2).

İstanbul bilindiği gibi ülkemizin hem ticaret hem sanayi hem de hizmetler sektörü merkezi konumundadır. İyi bir ulaşım ağının varlığı, kendisi büyük bir pazar oluşturması ve birçok sanayi kolunun hammadde üretiminin yapıldığı yer olması gibi çekicilikler nedeniyle İstanbul bu önemi kazanmıştır. Ancak İstanbul, işgücü arzı konusunda sonuçta bu şehrin toplam nüfusu içinde işgücü miktarı 4983246 kişidir. Bu miktar, Türkiye işgücü varlığının %19’unu oluşturmaktadır(Tablo 2).

İşgücü varlığı açısından ikinci sırada Ege bölgesi gelmektedir. Bölge gerek konumu gerekse nüfusu açısından toplam işgücü içerisinde %14’lük bir paya sahiptir. Bölge, Ege denizi kıyısı boyunca uzanan illerimizde, özellikle de İzmir’de önemli limanlara sahiptir. Hinterlandının da geniş olması sonucu İzmir önemli bir istihdam oluşturmaktadır. Sanayi faaliyetleri açısından da ülkemizin önemli kentlerinden biridir. Ayrıca kırsalda önemli tarımsal faaliyetlerin yapılması istihdam oluşturmaktadır. Hepsinden önemlisi Ege bölgesinde kadın istihdamının yüksek olması da bölgeye ayrıcalık katmıştır. Bütün bu sebeplerden dolayı işgücü varlığı açısından önemli bir bölgedir.

Akdeniz bölgesi Türkiye’nin önemli işgücü alanlarından. Bölgede Antalya, Mersin ve Adana gibi kalabalık nüfuslu iller yer almaktadır. Ayrıca bölge, konumu gereği geniş bir hinterlanda, uygun bir iklim koşulu nedeniyle tarımsal üretim faaliyetlerinin gelişmesine, turizm olanaklarının optimum oluşu nedeniyle de önemli miktarda işgücüne sahiptir. Bölgedeki işgücü, Türkiye toplam işgücünün %12’sidir.

İşgücü varlığı açısından en düşük bölge, Kuzeydoğu Anadolu bölgesidir. Bilindiği gibi bölge, ülkemizin en dağlık kesimlerinden birini oluşturmaktadır. Gerek arazinin gerekse iklimin elverişsizliği nedeniyle istihdam olanakları sınırlıdır. Bunun yanı sıra tarım ve sanayi faaliyetlerinin gelişmemiş olması istihdamı olumsuz etkilemektedir. Bütün bunlara ek olarak kadın istihdamının yok denecek kadar az oluşu gibi nedenler yüzünden bölge işgücü miktarı Türkiye işgücünün % 3’ünü oluşturmaktadır.

Tablo2: Bölgeler Ölçeğinde İşgücünün Miktarı ve Toplam Nüfus İçindeki Oranı(2012)

Düzye 1 (İBBS) KOD	Düzye 1 (İBBS) Bölge Adları	Toplam Nüfus	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İşgücünün toplam nüfus içindeki oranı (%)	İşgücünün 15 yaş ve üzeri nüfus içindeki oranı (%)	Toplam işgücü içerisinde bölgelerin oranı (%)
TR1	İstanbul	13854740	10367564	4983246	36	48	19
TR2	Batı Marmara	3247669	2615803	1344688	41	51	5
TR3	Ege	9779502	7670204	3764453	38	49	14
TR4	Doğu Marmara	7058367	5376766	2510749	36	47	10
TR5	Batı Anadolu	7253247	5462786	2461357	34	45	9
TR6	Akdeniz	9611007	6967025	3301319	34	47	12
TR7	Orta Anadolu	3853025	2859750	1331517	35	47	5
TR8	Batı Karadeniz	4483603	3494997	1702192	38	49	6
TR9	Doğu Karadeniz	2545274	1965169	1012952	40	52	4
TRA	Kuzeydoğu Anadolu	2226155	1522426	763339	34	50	3
TRB	Ortadoğu Anadolu	3756322	2496412	1129725	30	45	4
TRC	Güneydoğu Anadolu	7958473	4840252	2114810	27	44	8
Genel Toplam		75627384	55639154	26420347			

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır.

Türkiye’nin diğer dağlık kesimlerinden olan Doğu Karadeniz ve Orta Doğu Anadolu bölgeleri işgücünün ülke genelinin hayli altında olduğu bölgelerdir. Sözü edilen alanlarda,

tarım ve sanayinin gelişmemiş oluşu, arazinin hem tarım hem de yerleşme açısından elverişsizliği, genç nüfusun batıya göçü gibi nedenlerle işgücü miktarı az olan bölgelerdendir.

İşgücünün toplam nüfus içindeki payı, çalışan nüfusun belirlenmesi, pasif nüfusun miktarını ve oranını belirleme açısından önemlidir. Burada rakamların yüksek veya düşük çıkması bölge nüfusunun kalabalık oluşu ve işgücünün nitelikleriyle doğru orantılıdır. Bilindiği gibi ülkemizde kadın istihdamı oldukça düşüktür. Bu durum işgücünün yaklaşık yarısını pasif hale getirmektedir. Bunun yanı sıra ülkemizde erken emeklilik gibi durumlar işgücünün toplam nüfus içindeki oranını olumsuz etkilemektedir. Gelişmiş ülkelerde işgücünün toplam nüfus içindeki payı %70-80'lerde iken ülkemizde bu rakam %30-40 bandında kalmaktadır.

İşgücünün toplam nüfus içindeki oranına bölgeler ölçeğinde bakıldığında; Batı Marmara bölgesi %41'lik oranla en fazla olan bölgedir. Bunun temel nedenleri arasında 15 yaş üstü aktif nüfusun miktarının bölgede fazla olması ve dolayısıyla işgücünün fazla olması gösterilebilir. Yine bölgenin sanayileşmesi, tarıma elverişli doğa şartlarının oluşu gibi sebepler de işgücünün toplam nüfus içindeki oranın yüksek çıkmasına neden olmaktadır.

Doğu Karadeniz bölgesi işgücünün toplam nüfus içindeki oranının yüksek olduğu bölgelerden biridir. Bu bölgemizde de nüfus artış hızının yavaş olması, çalışma çağındaki nüfusun fazlalığı, kadının iş hayatına katılımının yüksek olması gibi nedenlerle işgücü oranı yüksek çıkmıştır. Oysa rakamsal olarak bakıldığında işgücü, Orta Anadolu bölgesiyle hemen hemen aynı rakama sahip olmasına rağmen Doğu Karadeniz bölgesi 10 puan daha fazla orana sahiptir(Tablo 2).

İşgücünün toplam nüfus içindeki oranlarında Ege ve Batı Karadeniz bölgeleri aynı orana sahiptir. Bu her iki bölgemizin de ortak özelliği, yoğun tarımsal faaliyetler ve sanayi faaliyetlerinin gelişmişliğidir. Buna ek olarak batı Karadeniz bölgesinde madencilik faaliyetlerinin yoğun bir şekilde yapılması, işgücü miktarını arttıran etmendir. Ege Bölgesi'nin kıyı kesiminde tarım arazilerinin geniş yer kaplaması, iklimin elverişliliği, suyun yeterli oluşu gibi nedenler tarımsal faaliyetlerin yoğun yapılmasına neden olmaktadır. Bu durum işgücü miktarını olumlu etkileyen bir durum arz etmektedir. Bunun yanı sıra Ege Bölgesi'nde kadının iş gücüne katılımının da diğer bölgelerden yüksek oluşu, işgücü rakamlarının artmasına neden olmaktadır.

Akdeniz Bölgesi'nde işgücünün toplam nüfus içinde oranı düşük seviyelerdedir. Akdeniz Bölgesi, ülkemizde işgücünün toplam nüfus içindeki payının az olduğu bölgeler arasında yer almaktadır. Bu bölgemizde işgücünün az oluşunun temel nedeni, bölgede turizm faaliyetlerinin yoğun bir şekilde yapılması ve bölgeye yapılan göçlerdir. Turizm faaliyetlerinde mevsimlik işgücünün yoğun çalıştırılması, işgücü miktarını olumsuz etkilemektedir. Aynı şekilde bölgeye ülkemizin doğu illerinden yoğun bir göç yaşanması, işgücü miktarını olumsuz etkilemektedir. Aynı şekilde bölgede tarım faaliyetlerinin yoğun yapılması ve bu sektörde mevsimlik işgücü istihdamının yoğun oluşu, işgücünü olumsuz etkilemektedir.

Güneydoğu Anadolu bölgesi, işgücünün toplam bölge nüfusu içindeki payının en düşük olduğu yerdir. Bölge işgücü nüfusu toplam nüfus içinde %27'lik bir paya sahiptir. Bu

oranın düşük oluşu bölgede çalışan nüfusun az, bağımlı nüfusun fazla olduğunu göstermektedir. Ancak bağımlılığın, diğer bir ifadeyle çalışan başına düşen çalışmayan nüfusun fazlalığı, bazı sorunları beraberinde getirmektedir. En önemlisi, işsizlik ve yoksulluk gibi sorunların oluşmasına neden olmaktadır. Bu sorunlar, başka sosyal sorunların oluşmasına gebe dir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde işgücünün miktarının düşük olmasında en önemli neden doğum oranlarının yüksek oluşundan kaynaklı çalışma çağına olmayan nüfusun fazlalığı ve kadın istihdamının az oluşu gibi sebepler sıralanabilir. Bunların yanı sıra bölge, sanayi faaliyetleri açısından yeterli gelişmişliğe sahip olmaması da işgücünü olumsuz etkilemektedir. Çalışma çağına giren gençlerin önemli bir kısmı sanayileşmenin daha iyi durumda olduğu ülkemizin diğer bölgelerine göç etmektedirler.

İşgücünün toplam nüfus içindeki oranına genel olarak bakıldığında nüfusu az, nüfus artış hızı düşük, sanayileşmiş ve tarımsal istihdamın yüksek olduğu alanlar daha fazla; buna karşın nüfus artış hızı yüksek, yeterince sanayileşmemiş, tarımsal iş olanakları sınırlı bölgelerimizde işgücü yüksek olmaktadır (Tablo 2 ve Harita 1).

4. İŞGÜCÜNE KATILMA ORANLARI

Çalışma çağına olup çalışma arzu ve gücünde bulunup da piyasalardaki cari ücret düzeyinde çalışan ve çalışmak isteyenlerden yani, çalışanlarla işsizlerden oluşan işgücünün toplam çalışabilir yaştaki nüfusa oranı olarak alınan işgücüne katılma oranı, o ülkedeki aktif ve üretken nüfusun büyüklüğünü göstermesi bakımından önemli bir göstergedir (Murat; 2007:177).

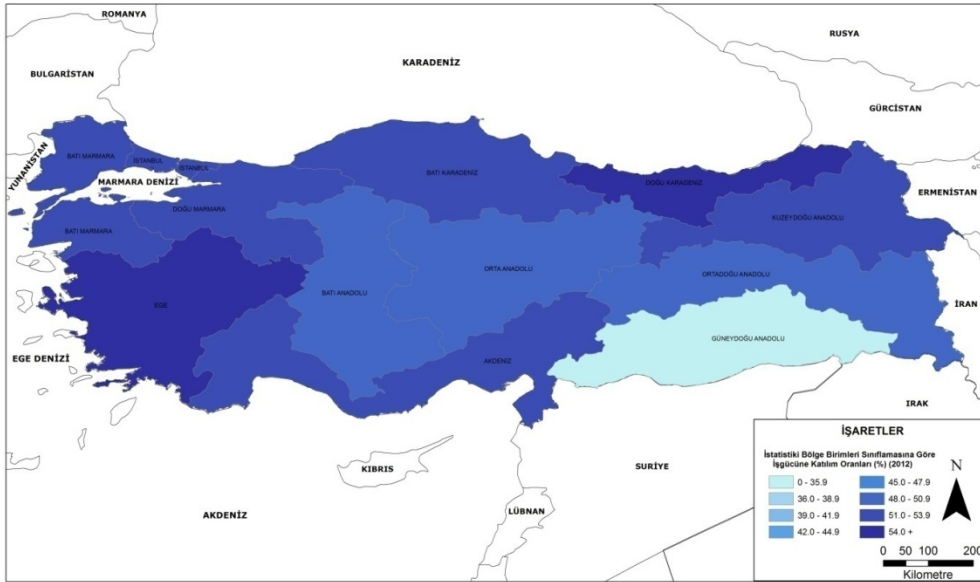
Tablo 3: Bölgeler Düzeyinde İşgücünün İşe Katılım Oranı (2012)

Düzye 1 (İBBS) KOD	Düzye 1 (İBBS) Bölge Adları	Toplam Nüfus	İşgücü	İşgücüne katılım oranı (%)
TR1	İstanbul	13854740	4983246	51
TR2	Batı Marmara	3247669	1344688	51
TR3	Ege	9779502	3764453	55
TR4	Doğu Marmara	7058367	2510749	51
TR5	Batı Anadolu	7253247	2461357	49
TR6	Akdeniz	9611007	3301319	52
TR7	Orta Anadolu	3853025	1331517	49
TR8	Batı Karadeniz	4483603	1702192	52
TR9	Doğu Karadeniz	2545274	1012952	56
TRA	Kuzeydoğu Anadolu	2226155	763339	52
TRB	Ortadoğu Anadolu	3756322	1129725	48
TRC	Güneydoğu Anadolu	7958473	2114810	35
	Genel Toplam	75627384	26420347	

Kaynak: TÜİK Verilerinden Hazırlanmıştır.

Türkiye’de işgücünün işe katılım oranı; işgücü sınıfındaki nüfusun (Tuik 15 yaş üstü nüfusu bu grupta ele almaktadır), çalışan nüfusa oranlanmasıyla elde edilmektedir. İşgücüne katılım oranı, işgücünü oluşturan kişi sayısının çalışma çağındaki nüfusa oranıdır. TUİK, işgücüne katılım oranı tanımlamasında, 15-64 yaş grubu yerine, 15 ve üzeri yaş grubunu kullanmaktadır(Tansel; 2012:62). Çalışma çağı ve şartlarını taşıyıp çalışan nüfusun, çalışma çağındaki nüfusa oranıdır. Bu rakamlar çalışan iş gücünü göstermektedir.

Türkiye’de bölgesel açıdan işgücünün işe katılım oranlarında en yüksek oran %56 ile Doğu Karadeniz bölgesi gelmektedir (Harita 3). Bölge nüfusunun ve nüfus artış hızının düşük oluşu gibi nedenlerle bu oran yüksek çıkmaktadır. Doğu Karadeniz bölgesini Ege bölgesi %55 ile takip etmektedir. Burada da kadın istihdamının yüksek oluşu bunun en temel nedenidir. İşgücünün işe katılım oranlarının en düşük olduğu bölge ise %27’yle Güneydoğu Anadolu Bölgesi’dir.

Harita 3: Türkiye’de Bölge Nüfuslarının İşgücüne Katılım Oranları (2012)

Güneydoğu Anadolu bölgesinin en düşük değerde çıkmasının temel nedeni kadın istihdamının oldukça düşük oluşudur. Bunun yanı sıra bölgenin sanayi ve tarım sektörlerinde yeteri kadar gelişmemiş oluşu, işgücü dağılımını olumsuz etkilemektedir.

İşgücü miktarı, ülkelerin ekonomileri açısından önemlidir. Birçok gelişmiş ülke, gelişmişliklerini işgücü arzına borçludurlar. Bu açıdan gelişmiş ülkelerin işgücü arzı ve ülkemizle karşılaştırılması konusu önem kazanmaktadır.

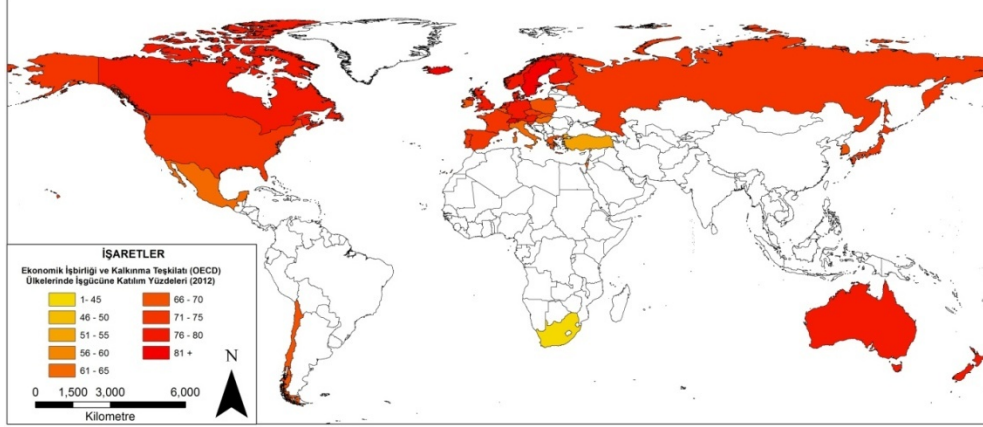
Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı’na (Organization for Economic Cooperation and Development –OECD) üye ülkeler dünyanın gelişmiş ülkelerini oluşturmaktadır. Türkiye’nin de üye olduğu bu teşkilat ile ülkemizin işgücü arzı

karşılaştırıldığında, Türkiye’nin çok geriden geldiği görülmektedir. 36 ülkenin üye olduğu teşkilatta, işgücü arzı konusunda Türkiye en son sıralarda yer almaktadır (Tablo 4 ve Harita 4).

Tablo 4: Gelişmiş Ülkelerde ve Türkiye’de İşgücünün Nüfus İçindeki Oranı ve Katılım Oranları (2012)

Ülkeler	Nüfusları	Nüfusun İşgücüne Oranı (%)	İşgücüne Katılım Oranı (%)
İsviçre	6713839	79,3	82,8
İzlanda	267240	79,0	85,2
Norveç	4328519	75,3	78,0
Hollanda	15447470	74,9	78,4
İsveç	8728217	74,1	80,3
Danimarka	4667750	73,1	79,3
Avustralya	17827520	72,7	76,7
Almanya	81436300	72,6	77,2
Yeni Zelanda	3528197	72,6	77,8
Avusturya	7755406	72,1	75,3
Kanada	28402320	72,0	77,8
İngiltere	56420180	70,4	76,5
Japonya	125746300	70,3	73,8
Finlandiya	5031379	69,2	75,1
Rusya	151827600	67,8	72,7
Amerika Birleşik Devletleri	258833000	66,6	73,3
Çek Cumhuriyeti	10321120	65,7	70,5
Estonya	1590808	65,2	74,7
Lüksemburg	387064	64,6	67,9
Slovenya	1951443	64,4	70,3
Portekiz	9625516	64,2	74,1
Güney Kore	43410900	63,9	66,2
Fransa	57757060	63,8	70,4
Belçika	10032460	61,9	66,7
Şili	13772710	61,3	66,2
İsrail	5694890	60,9	64,6
Meksika	92380850	59,8	63,3
Polonya	37911870	59,7	66,1
İrlanda	5015975	59,6	69,8
Slovakya	5374362	59,5	68,8
İspanya	39267780	58,5	74,7
İtalya	57908880	56,9	62,3
Macaristan	10310410	55,8	62,7
Yunanistan	10307460	55,6	67,7
Türkiye	61300930	48,4	53,8
Güney Afrika	40658820	40,8	40,8
Dünya Geneli		60,3	64,1

Kaynak: OECD Employment Outlook 2012 ve İLO Global Employment 2012 verilerinden hazırlanmıştır.

Harita 4: OECD Ülkelerinde İşgücüne Katılım Oranları (2012)

Türkiye sadece gelişmiş ülkelerle değil, aynı zamanda dünya işgücü arzı ortalamasının da altında yer almaktadır. Bu durum Türkiye'nin işgücü politikalarını gözden geçirmesi gerektiğini açıkça göstermektedir.

Dünya genelinde Avrupa ülkeleri, nüfuslarına göre işgücü arzı ve işgücünün katılım oranlarında başı çekmektedir. Avrupa ülkelerinin ilk sıralarda yer almasında sanayi devriminden bu yana ekonomik yapısını geliştiren altyapı faaliyetlerinin büyük etkisi vardır. Ancak en önemli faktör, doğum oranlarındaki azalıştır. Çünkü doğum oranları ile işgücü arzı ters orantılı bir şekilde gelişmektedir. Bu çerçevede yaşlı nüfusun fazla olduğu Avrupa ülkelerinde işgücü arzı da fazla olmaktadır.

Japonya, Güney Kore gibi bazı Uzakdoğu ülkelerinde de işgücü arzı iyi durumdadır. Japonya, yaşlanan nüfusu ve planlı sanayileşmesiyle, Güney Kore hızlı sanayileşmesiyle işgücü arzını geliştirmiştir.

5. SONUÇ

Bu çalışmada Türkiye'de 15 yaş üstü nüfus içinde işgücünün durumu ve işgücünün katılım oranları üzerinden analizler yapılmıştır. Bu analizler TÜİK tarafından belirlenen Düzey 1(12 bölge) sınıflandırması üzerinden yapılmıştır. Bu çerçevede elde edilen bulgular ve bu tespitlere çözüm önerileri aşağıda sıralanmıştır.

a) Türkiye'de işgücü bölgesel anlamda eşitsiz bir dağılım izlemektedir. Bölgesel kalkınmışlık düzeyi işgücü göstergelerine de yansımaktadır. Gelişmemiş veya gelişmemiş bölgelerde iş gücü daha düşük miktarlarda kalırken, kalkınmış, sanayileşmiş bölgelerde işgücü arzı daha yüksek olmaktadır.

Türkiye'de bölgesel kalkınma eşitsizliklerinin giderilmesi durumunda işgücü dağılımında da düzenli olacağı görülecektir. İşgücüne iş imkanları sunulduğu müddetçe, bulunduğu yerde kalacaktır. Bu bağlamda kalkınmamış bölgelere yatırımlar yapılarak işgücüne iş imkanları sağlanabilir.

b) Türkiye’de işgücü dağılımında batı ve sahil kesimlerinin yüksek; doğu ve iç bölgelerin daha düşük işgücü nüfusuna sahip olduğu görülmektedir. Bu kesimlere, bölgenin coğrafi imkanları çerçevesinde yapılacak yatırımlar, sözü edilen kesimlerdeki işgücünün bölgenin kalkınmasına katkı sağlayacağı muhakkaktır.

c) İşgücü dağılımında doğu kesimlerin daha az olmasında temel etmenlerden biride yeryüzü şekillerinin elverişsizliğidir. Ancak günümüz küreselleşme dünyasında coğrafi unsurlar maksimum düzeyde kullanılarak yeni ekonomik faaliyetler oluşturulabilmektedir. Bunlardan biri (belki en önemlisi) eko turizm olanaklarıdır. Dağlık kesimlerde turizm faaliyetleri ile bölge insanına yeni iş olanakları oluşturulabileceği muhakkaktır.

d) Türkiye işgücü bölgesel dağılışında göze çarpan unsurlardan biri de özellikle doğu kesimlerde kuzeye doğru gidildikçe işgücü nüfusunun azalmasıdır. Bunun temel nedeni fiziki coğrafya şartlarının bazı ekonomik faaliyetleri sınırlandırmasıdır. Bu kesimlerde bölge şartlarına uygun ve bölge kültürüne entegre ekonomik faaliyetler için gerek devlet desteği, gerekse özel sektöre yapılacak kolaylıklar yeni iş alanları oluşturacağından, bölge işgücü kaynaklarının kullanılması açısından önem arz etmektedir.

e) Türkiye işgücü göstergeleri dünya gelişmiş ülkeler ile karşılaştırıldığında önemli miktarda negatif yönde farklılıklar göze çarpmaktadır. Ekonomik işbirliği teşkilatı üyesi 36 ülke içinde 35. sırada olmamız, ekonomik alt yapımızın durumunu gözler önüne sermektedir. Kalkınmanın en önemli sacayaklarından olan işgücünün hem kalitesini hem de kantitesini arttırmaya yönelik devletimize ve üniversitelerimize önemli görevler düşmektedir.

6. KAYNAKÇA

- Aysıt, T., 2012, 2050’ye Doğru Nüfusbilim ve Yönetim: İşgücü Piyasasına Bakış, Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği, Yayın No: TÜSİAD-T/2012-11/536, İstanbul.
- Bakırcı, M., 2007, Türkiye’de Kırsal Kalkınma; Kavramlar-Politikalar-Uygulamalar, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Doğanay, H., 2011, Türkiye Ekonomik Coğrafyası, Pegem Akademi, Ankara.
- Eren, A., 2006, Türkiye Ekonomisi, Ekin Kitapevi, Ankara.
- Güngördü, E., 2011, Üniversiteler İçin Türkiye’nin Beşeri ve Ekonomik Yapısı, Nobel Yayınları, Ankara.
- Gürsel, S., Levent H., Taştı, E., ve Ark. 2002, Türkiye’de İşgücü Piyasası ve İşsizlik, Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği, Yayın No: TÜSİAD-T/2002/12-354, İstanbul.
- İLO Global Employment 2012 OECD Employment Outlook 2012.
- Nichols, T., ve Sugur, N., 2004, Global Management, Local Labour, Turkish Workers and Industry, Palgrave Macmillan, New York.
- Murat, S., 2007, Dünden Bugüne İstanbul’un İşgücü ve İstihdam Yapısı, İstanbul Ticaret Odası Yayın No: 2007-73, İstanbul.
- TÜİK, İşgücü Göstergeleri, 2011-2012

Tümertekin, E., Özgüç, N., 2012, Ekonomik Coğrafya; Küreselleşme ve Kalkınma, Çantay Kitapevi, İstanbul.

TÜSİAD Ekonomik Araştırmalar Bölümü, 2011, Türkiye Ekonomisi 2012, Yayın No: TÜSİAD-T/2011-12/525, İstanbul.

Türkiye 'de İşgücünün Bölgesel Analizi